

ЦЕНТР ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

**МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
7-8 квітня 2017 р.**

**«ПСИХОЛОГІЯ І ПЕДАГОГІКА:
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ»**

ХАРКІВ

УДК 159.9+37.01(063)

ББК 88.0+74.0я43

П 86

П 86 **Психологія і педагогіка: актуальні питання:** Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції: (м. Харків, Україна, 7-8 квітня 2017 р.). – Харків: Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2017. – 140 с.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 159.9+37.01(063)

ББК 88.0+74.0я43

© Автори статей, 2017

© Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2017

УПРАВЛІНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ КЕРІВНИКА
ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Долінчук І. І.....	41
СКЛАДОВІ БАЗОВОЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ	
Жигір В. І.	46
ФОРМУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	
Кошіль О. П.	52
ПОНЯТТЯ МЕДІА-ГРАМОТНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ	
Кравчишина О. О.....	57
ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ТРЕНІНГІВ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	
Мельничук С. Ю.....	61
DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL TRAINING AND EDUCATION OF NURSES	
Peneva S. P., Georgieva A. P., Dimitrova M. N., Valkanova M. A.	64
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	
Проценко А. А.	68
ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	
Ратинська І. О.	72
ВПЛИВ СТРЕСУ НА СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ В УМОВАХ АДАПТАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ	
Бурчак Л. В., Скрипченко Д. О.	77

**НАПРЯМ 5. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ,
ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ**

ОСОБИСТІСНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ЛІДЕРА В УНІВЕРСИТЕТІ	
Балджи Є. В.....	82
РЕПРОДУКТИВНІ МОТИВИ МОЛОДИХ ЖІНОК В УКРАЇНІ	
Івачевська О. В.	86
АНАЛІЗ МЕСТА ПСИХОЛОГІЇ В КЛАСИФІКАЦІЇ НАУЧНОГО ЗНАННЯ В СРАВНЕННІ ТЕОРІЙ Б. М. КЕДРОВА И Т. УИТТЕКЕРА	
Клименко А. В.....	92

ПОНЯТТЯ МЕДІА-ГРАМОТНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Кравчишина О. О.

асистент кафедри дошкільної та початкової освіти

**ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
м. Старобільськ, Луганська область, Україна**

Динамічний розвиток комп'ютерних та комунікаційних технологій визначив одну з найбільш суттєвих ознак сьогодення – формування інформаційного суспільства, що характеризується глобальними процесами інформатизації всіх сфер суспільного життя, зокрема й освітньої, що спрямовані на забезпечення доступу до національних і світових інформаційних ресурсів. За таких умов зростають вимоги до підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців шляхом модернізації сучасної системи освіти, зорієнтованої на підготовку нового покоління педагогів, здатних ефективно використовувати інформаційні ресурси для творчого вирішення навчально-виховних завдань, які ставить перед ними сучасна освітня практика, шляхом формування майбутніх фахівців, зокрема медіа-грамотності вихователів ДНЗ.

Різні аспекти медіа-освіти та процесу формування медіа-грамотності майбутніх педагогів досліджували О. Баранов, М. Гриневич, І. Жилавська, Л. Зазнобіна, Ю. Козаков, А. Новикова, Г. Онкович, С. Пензін, О. Спичкін, Ю. Усов, О. Федоров, І. Челишева, І. Чемерис, О. Шариков та ін.

Проте серед значної кількості досліджень відсутні такі, в яких би було цілісно та всебічно обґрунтовано зміст поняття медіа-грамотності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Саме тому,

ПОНЯТТЯ МЕДІА-ГРАМОТНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Кравчишина О. О.

асистент кафедри дошкільної та початкової освіти

**ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
м. Старобільськ, Луганська область, Україна**

Динамічний розвиток комп'ютерних та комунікаційних технологій визначив одну з найбільш суттєвих ознак сьогодення – формування інформаційного суспільства, що характеризується глобальними процесами інформатизації всіх сфер суспільного життя, зокрема й освітньої, що спрямовані на забезпечення доступу до національних і світових інформаційних ресурсів. За таких умов зростають вимоги до підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців шляхом модернізації сучасної системи освіти, зорієнтованої на підготовку нового покоління педагогів, здатних ефективно використовувати інформаційні ресурси для творчого вирішення навчально-виховних завдань, які ставить перед ними сучасна освітня практика, шляхом формування майбутніх фахівців, зокрема медіа-грамотності вихователів ДНЗ.

Різні аспекти медіа-освіти та процесу формування медіа-грамотності майбутніх педагогів досліджували О. Баранов, М. Гриневич, І. Жилавська, Л. Зазнобіна, Ю. Козаков, А. Новикова, Г. Онкович, С. Пензін, О. Спичкін, Ю. Усов, О. Федоров, І. Челишева, І. Чемерис, О. Шариков та ін.

Проте серед значної кількості досліджень відсутні такі, в яких би було цілісно та всебічно обґрунтовано зміст поняття медіа-грамотності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Саме тому,

сутність терміну «медіа-грамотність» залишається предметом активних наукових дискусій.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що поняття медіа-грамотності трактується авторами по різному, може визначатися, як «візуальна грамотність», «технологічна грамотність», «інформаційна грамотність», «комп'ютерна грамотність» тощо.

При цьому слід зауважити, що більшість вітчизняних та зарубіжних дослідників розглядають медіа-грамотність як результат медіа-освіти (В. Гура, А. Короченський, В. Монастирський, С. Пензін, Л. Усенко, О. Федоров, Дж. Пандженте (J. Pungente), І. Розер (I. Rother), Д. Сюсс (D. Suess), К. Ворсноп (C. Worsnop) та ін.).

Ми поділяємо точку зору Н. Чичеріної, яка визначає медіа-грамотність як широку компетенцію, що покликана забезпечити ефективну взаємодію молодих громадян сучасного суспільства з медіа-середовищем на основі критичної автономії. Вона передбачає набуття знань про ЗМІ та розвиток умінь і навичок здійснювати доступ, критично аналізувати, оцінювати й створювати медіа-тексти різних форм [2, с. 102].

У свою чергу, К. Ворсноп (C. Worsnop), визначає медіа-грамотність як рух, спрямований на допомогу людям розуміти, створювати й оцінювати культурну значущість аудіовізуальних і друкованих текстів. Медіа-грамотна людина, якою має можливість стати кожен, здатна аналізувати, оцінювати і друковані, й електронні медіа-тексти. Дослідник підкреслює, що чим більше людина вивчає медіа, тим вище рівень її медіа-грамотності [5].

Американський науковець Р. Кюбі (R. Kubey) вважає, що медіа-грамотність – це здатність особистості використовувати, аналізувати, оцінювати та передавати повідомлення у різних формах [4].

Таким чином, щодо сутності медіа-грамотність, фактично, всі науковці сходяться на тому, що медіа-грамотність – це набуті людиною під час навчання навички аналізувати та оцінювати медіа.

В довідковій літературі, зокрема «Енциклопедії соціальних та гуманітарних наук» під медіа-грамотністю розуміють здатність до сприймання, створення, аналізу, оцінки медіа-текстів, розуміння культурного і політичного контексту функціонування медіа в сучасному

сутність терміну «медіа-грамотність» залишається предметом активних наукових дискусій.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що поняття медіа-грамотності трактується авторами по різному, може визначатися, як «візуальна грамотність», «технологічна грамотність», «інформаційна грамотність», «комп'ютерна грамотність» тощо.

При цьому слід зауважити, що більшість вітчизняних та зарубіжних дослідників розглядають медіа-грамотність як результат медіа-освіти (В. Гура, А. Короченський, В. Монастирський, С. Пензін, Л. Усенко, О. Федоров, Дж. Пандженте (J. Pungente), І. Розер (I. Rother), Д. Сюсс (D. Suess), К. Ворсноп (C. Worsnop) та ін.).

Ми поділяємо точку зору Н. Чичеріної, яка визначає медіа-грамотність як широку компетенцію, що покликана забезпечити ефективну взаємодію молодих громадян сучасного суспільства з медіа-середовищем на основі критичної автономії. Вона передбачає набуття знань про ЗМІ та розвиток умінь і навичок здійснювати доступ, критично аналізувати, оцінювати й створювати медіа-тексти різних форм [2, с. 102].

У свою чергу, К. Ворсноп (C. Worsnop), визначає медіа-грамотність як рух, спрямований на допомогу людям розуміти, створювати й оцінювати культурну значущість аудіовізуальних і друкованих текстів. Медіа-грамотна людина, якою має можливість стати кожен, здатна аналізувати, оцінювати і друковані, й електронні медіа-тексти. Дослідник підкреслює, що чим більше людина вивчає медіа, тим вище рівень її медіа-грамотності [5].

Американський науковець Р. Кюбі (R. Kubey) вважає, що медіа-грамотність – це здатність особистості використовувати, аналізувати, оцінювати та передавати повідомлення у різних формах [4].

Таким чином, щодо сутності медіа-грамотність, фактично, всі науковці сходяться на тому, що медіа-грамотність – це набуті людиною під час навчання навички аналізувати та оцінювати медіа.

В довідковій літературі, зокрема «Енциклопедії соціальних та гуманітарних наук» під медіа-грамотністю розуміють здатність до сприймання, створення, аналізу, оцінки медіа-текстів, розуміння культурного і політичного контексту функціонування медіа в сучасному

світі, кодових і репрезентаційних систем, які використовують медіа; життя такої людини в суспільстві і світі пов'язане з громадянською відповідальністю [3, с. 94].

Відзначимо, що більш широке та повне визначення дефініції «медіа-грамотність» представлено в «Концепції впровадження медіа-освіти в Україні», де зазначено, що медіа-грамотність – це складова медіа-культури, яка стосується вміння користуватися інформаційно-комунікативною технікою, виражати себе і спілкуватися за допомогою медіа-засобів, успішно здобувати необхідну інформацію, свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, отриману з різних медіа, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, тобто розуміти реальність, сконструйовану медіа-джерелами, осмислювати владні стосунки, міфи і типи контролю, які вони культивують [1].

Таким чином, на основі аналізу наукової вітчизняної та зарубіжної літератури можемо визначити сутність поняття «медіа-грамотність майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів», під яким ми розуміємо результат систематичної та цілеспрямованої медіа-освіти, який характеризується оволодінням знаннями, вміннями й навичками у сфері мас-медіа, здатністю аналізувати різні типи медіа-текстів з метою їхнього подальшого використання у навчально-виховному процесі ДНЗ; визначати вплив різних мас-медіа на процес формування світогляду дітей (з урахуванням вікових особливостей); виражати себе (медіа-творчість) і спілкуватися за допомогою медіа.

Враховуючи специфіку діяльності фахівців з дошкільної освіти та педагогічні аспекти поняття «медіа-грамотність», можна виокремити такі особливості процесу формування медіа-грамотності майбутніх вихователів:

- перевага інтерактивних форм навчання в процесі медіа-освіти;
- комплексне включення знань про мас-медіа в фахові дисципліни професійної підготовки майбутніх вихователів;
- мотивація стосовно необхідності вивчення сучасної медіа-системи;
- творчий саморозвиток особистості студента засобами мас-медіа;
- стимулювання до медіа-творчості шляхом широкого використання медіа-ресурсів;

світі, кодових і репрезентаційних систем, які використовують медіа; життя такої людини в суспільстві і світі пов'язане з громадянською відповідальністю [3, с. 94].

Відзначимо, що більш широке та повне визначення дефініції «медіа-грамотність» представлено в «Концепції впровадження медіа-освіти в Україні», де зазначено, що медіа-грамотність – це складова медіа-культури, яка стосується вміння користуватися інформаційно-комунікативною технікою, виражати себе і спілкуватися за допомогою медіа-засобів, успішно здобувати необхідну інформацію, свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, отриману з різних медіа, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, тобто розуміти реальність, сконструйовану медіа-джерелами, осмислювати владні стосунки, міфи і типи контролю, які вони культивують [1].

Таким чином, на основі аналізу наукової вітчизняної та зарубіжної літератури можемо визначити сутність поняття «медіа-грамотність майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів», під яким ми розуміємо результат систематичної та цілеспрямованої медіа-освіти, який характеризується оволодінням знаннями, уміннями й навичками у сфері мас-медіа, здатністю аналізувати різні типи медіа-текстів з метою їхнього подальшого використання у навчально-виховному процесі ДНЗ; визначати вплив різних мас-медіа на процес формування світогляду дітей (з урахуванням вікових особливостей); виражати себе (медіа-творчість) і спілкуватися за допомогою медіа.

Враховуючи специфіку діяльності фахівців з дошкільної освіти та педагогічні аспекти поняття «медіа-грамотність», можна виокремити такі особливості процесу формування медіа-грамотності майбутніх вихователів:

- перевага інтерактивних форм навчання в процесі медіа-освіти;
- комплексне включення знань про мас-медіа в фахові дисципліни професійної підготовки майбутніх вихователів;
- мотивація стосовно необхідності вивчення сучасної медіа-системи;
- творчий саморозвиток особистості студента засобами мас-медіа;
- стимулювання до медіа-творчості шляхом широкого використання медіа-ресурсів;

– розвиток особистого інформаційного світогляду як основи формування медіа-грамотності фахівця;

– збагачення медіа-досвіду студентів шляхом цілеспрямованого використання медіа-ресурсів у навчально-виховному процесі;

– створення власних медіа-фільтрів, тобто системи знань, яка дозволить критично аналізувати інформацію з мас-медіа з метою якісного відбору ресурсів медіа для подальшого їхнього використання у професійній діяльності;

– включення в навчальний процес різних форм використання медіа в педагогічній діяльності.

Отже, на основі вищезазначеного можна зробити висновок, що медіа-грамотність фахівців з дошкільної освіти є однією з його базових компетенцій в структурі професійної підготовки. Розвиток медіа-грамотності майбутніх вихователів сприятиме підвищенню якості роботи в ДНЗ. Тому питання формування медіа-грамотності фахівців залишається пріоритетним у сфері вдосконалення фахової підготовки майбутніх вихователів.

Література:

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://osvita.mediasapiens.kiev.ua/material/koncepciyavprovadzhennya-mediasoviti-v-ukrayini>.

2. Чичерина Н. В. Концепція формування медіаграмотності у студентів мовних факультетів на основі іноземних медіатекстів: дис. ... доктор пед. наук. : спец. 13.00.02 – теорія і методика навчання і виховання (іноземний мовний курс, рівень професійного навчання) / Наталя Васильєвна Чичерина. – Санкт-Петербург, 2008. – 474 с.

3. *International encyclopedia of the social & behavioral sciences*. Vol. 14 / Eds. N.J. Smelser, P. B. Baltes. – Oxford, 2001. – P. 94.

4. Kubey R. (Ed.) (1997). *Media Literacy in the Information Age*. New Brunswick (U.S.A.) and London (U.K.). – 484 p.

5. Worsnop C. *Screening images : ideas for media education*. – Mississauga, Ontario: Wright Communications, 1999. – 180 p.

– розвиток особистого інформаційного світогляду як основи формування медіа-грамотності фахівця;

– збагачення медіа-досвіду студентів шляхом цілеспрямованого використання медіа-ресурсів у навчально-виховному процесі;

– створення власних медіа-фільтрів, тобто системи знань, яка дозволить критично аналізувати інформацію з мас-медіа з метою якісного відбору ресурсів медіа для подальшого їхнього використання у професійній діяльності;

– включення в навчальний процес різних форм використання медіа в педагогічній діяльності.

Отже, на основі вищезазначеного можна зробити висновок, що медіа-грамотність фахівців з дошкільної освіти є однією з його базових компетенцій в структурі професійної підготовки. Розвиток медіа-грамотності майбутніх вихователів сприятиме підвищенню якості роботи в ДНЗ. Тому питання формування медіа-грамотності фахівців залишається пріоритетним у сфері вдосконалення фахової підготовки майбутніх вихователів.

Література:

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://osvita.mediasapiens.kiev.ua/material/koncepciyavprovadzhennya-mediasoviti-v-ukrayini>.

2. Чичерина Н. В. Концепція формування медіаграмотності у студентів мовних факультетів на основі іноземних медіатекстів: дис. ... доктор пед. наук. : спец. 13.00.02 – теорія і методика навчання і виховання (іноземний мовний курс, рівень професійного навчання) / Наталя Васильєвна Чичерина. – Санкт-Петербург, 2008. – 474 с.

3. *International encyclopedia of the social & behavioral sciences*. Vol. 14 / Eds. N.J. Smelser, P. B. Baltes. – Oxford, 2001. – P. 94.

4. Kubey R. (Ed.) (1997). *Media Literacy in the Information Age*. New Brunswick (U.S.A.) and London (U.K.). – 484 p.

5. Worsnop C. *Screening images : ideas for media education*. – Mississauga, Ontario: Wright Communications, 1999. – 180 p.